

Ghis nr. 66447/2014-K

Raad van Toezicht op de Advocatuur

Zitting van 13 november 2014

Aantekeningen Klagers

INZAKE:

mrs. J.A.M. BURGERS, S. IN 'T VELD, F. PAIS – FRUCHTER en B. NAGELMAKERS, klagers

TEGEN;

mrs. A.W.P. EUSTATIUS, C.A. PETERSON en E.F. SULVARAN, verweerders

Voorzitter, leden van de Raad,

Inleiding

Op de ALV van 4 februari 2014 is door de Orde besloten om de klacht door de Deken namens de Orde van 13 januari 2014 - hierna: de "Dekenklacht" - door te zetten en voor te leggen aan uw Raad.

Dit mandaat heeft tot gevolg dat na 13 januari 2014 door verweerders gedane uitlatingen en gedragingen niet in de Dekenklacht betrokken hebben kunnen worden omdat de leden van de Orde daarvoor mogelijk opnieuw een algemene ledenvergadering gewenst zouden hebben geacht.

Het is deze overweging die ons tot het aanvullen van de Dekenklacht heeft gebracht met een eigen klacht met daarin een opsomming van die gebeurtenissen na 13 januari 2014. Wat ons betreft zou het volstrekt onaanvaardbaar en onbegrijpelijk zijn geweest indien die feiten, die door klagers als bijzonder intimiderend en zelfs bedreigend zijn ervaren, vandaag onbesproken zouden zijn gebleven.

Voor hun klachten en bezwaren verwijzen klagers naar hun klacht ingediend op 6 februari 2014. In aanvulling op hetgeen in de klacht is neergelegd, wordt hierna ingegaan op het navolgende:

- a) De kern van de zaak;
- b) De ontvankelijkheid;
- c) De feiten en het dienaangaande gevoerde verweer;
- d) De uitbreiding van de gronden van de klacht;
- e) De tuchtrechtelijke norm en maatstaf;
- f) De verwijten aan de Deken en de Orde;

- g) Of de gedane uitlatingen beroepshalve zijn gedaan;
- h) De door beklaagden aangevoerde jurisprudentie, en tot slot;
- i) De conclusie en de te treffen maatregel.

De kern van de zaak

Het debat van vandaag gaat over wat een advocaat betaamt. Die betamelijkheid betreft niet zoals verweerders betogen een verouderde en irrelevante gildemoraal. Die betamelijkheid immers dient een voor de advocatuur en de rechtsbedeling uiterst relevant doel, namelijk dat het vertrouwen in de advocatuur en de eigen beroepsuitoefening niet wordt geschaad. Die betamelijkheid brengt bovendien mee dat het vertrouwen in de rechterlijke macht en andere maatschappelijke instituten van belang in een democratisch bestel, niet ondermijnd mag worden.

Het is in dat verband dat vandaag de vraag centraal staat welke beperkingen gelden als advocaten zich publiekelijk uitlaten. De uitingsvrijheid staat voorop, ook voor advocaten, maar ook advocaten dienen er voor te waken de grenzen van het betamelijke nauwlettend in acht te nemen.

Naar mening van klagers hebben verweerders met hun uitlatingen die grenzen verre overschreden, en het is daarom dat klagers verweerders vandaag op hun betamelijkheid aanspreken en hun gedrag ter beoordeling aan u voorleggen. Hun uitlatingen en gedragingen schaden naar onze mening het vertrouwen in de advocatuur en in de rechterlijke macht in ernstige mate. Verweerders zijn allen advocaat en hebben bij hun beëdiging eerbied voor de rechterlijke autoriteiten beloofd of gezworen. Onder meer in dat verband spreken we verweerders ook aan op de publieke verantwoordelijkheid die zij als bekend advocaat met langdurige ervaring in deze gemeenschap dragen.

Klagers hebben respect voor de opvattingen van anderen en ook van verweerders, maar keren zich tegen de vorm, de wijze waarop verweerders kiezen het debat te voeren: die gaat volstrekt in tegen de kernwaarden van de advocatuur en overschrijdt elke binnen - maar ook buiten- de advocatuur geldende betamelijkheidsnorm, met naar mening van klagers ondermijning van het sociaal, rechtstatelijk en democratisch bestel tot gevolg.

De ontvankelijkheid

Verweerders voeren aan dat klagers geen direct belang zouden hebben bij de onderhavige klacht en om die reden daarin niet ontvankelijk zouden zijn.

De redenen waarom de klacht is ingediend, zijn anders dan verweerders stellen niet van politieke aard.

Door ons is al gesteld dat klagers allen advocaat zijn en er dus een rechtens te respecteren belang bij hebben dat het vertrouwen in de advocatuur, in onze beroepsgroep, niet wordt geschaad, en dat wij als medeberoepsgenoten, dan ook het recht hebben uitingen door andere beroepsgenoten gedaan ter toetsing aan uw raad voor te leggen, indien de mening is toegedaan dat die uitingen de eer en stand van de advocatuur schaden.

Voorts zijn de uitlatingen van verweerders door ons ook als burger als zeer intimiderend en zelfs bedreigend ervaren, en hebben hun uitlatingen er toe geleid dat ook klagers zelf als racist zijn bejegend omwille van het indienen van de onderhavige klacht¹, en – met de overige ordeleden – als ondemocratisch en corrupt in de publieke verdachtenbank zijn beland, waardoor wij eveneens tot direct belanghebbenden zijn geworden.

Ook de wijze waarop verweerders steeds bevolkingsgroepen tegen elkaar uit trachten te spelen en ophitsen raakt ons belang, temeer ook omdat klagers van mening zijn dat ook die uitlatingen van verweerders het gezag van de zittende en staande magistratuur ondermijnen evenals dat van de advocatuur en daarmee de waardigheid aantasten van de rechtspleging die van belang is voor de democratie.

In dit verband zij voorts nog verwezen naar – bij klachtschrift al aangestipt - uw beslissingen in zaaknummers 24/2005 van 29 september 2006, overweging 3.1; en 61187/2012 van 25 oktober 2013, overweging 3.1 en 3.2; (vindplaatsen van aangehaalde jurisprudentie staan steeds in de pleitnota opgenomen en zal ik verder niet noemen) waaruit blijkt dat ook anderen dan direct belanghebbenden - voor zover uw Raad nog van oordeel mocht zijn dat klagers niet als direct belanghebbenden hebben te gelden - kunnen klagen bij de Raad. Verweerders verwijzen naar een “lijn van jurisprudentie” waaruit anders zou volgen (pagina 3 Verweerschrift) maar welke jurisprudentie dat dan zou betreffen wordt door hen niet genoemd.

Feiten

Anders dan verweerders het bij verweerschrift trachten voor te stellen, staan vandaag de gedragingen en de uitlatingen van verweerders zelf centraal, waaronder de uitlatingen als genoemd in ons klachtschrift.

Dat de bij klachtschrift gestelde uitlatingen steeds de uitkomst zijn geweest van overleg tussen in ieder geval mrs. Sulvaran en Peterson is bij klachtschrift zo gesteld en bij verweerschrift niet betwist.

Wel stellen verweerders die uitlatingen slechts te erkennen voor zover die zijn terug te voeren op hun originele persberichten waarvoor zij verwijzen naar bijlage 4 en 5 van hun verweerschrift, dit overigens zonder te betwisten dat de overige uitlatingen als bij klachtschrift gesteld door hen zouden zijn gedaan.

Desondanks hebben klagers ter staving van hetgeen verweerders op Radio Mas hebben verklaard van de periode van 1 januari tot en met 7 februari 2014 alle nieuwsuitzendingen van Radio Mas opgevraagd en verkregen. Een selectie daarvan, namelijk van al die nieuwsuitzendingen die fragmenten waarin verweerders aan het woord zijn, is in digitale vorm door ons voorafgaand aan deze behandeling aan u en verweerders overgelegd².

¹ – o.m. Vigilante 5 mei 2014, nadere productie

² Radio Mas disk 1 en disk 2, nadere producties

Uit deze geluidsfragmenten volgt dat alle uitlatingen van verweerders als volgens het Antillaans Dagblad ("AD") op Radio Mas gedaan en door ons bij klachtschrift aangehaald, door het AD juist zijn geciteerd. Voor het geval verweerders de betreffende feiten thans zouden betwisten bieden klagers aan de betreffende fragmenten³ in tweede termijn te doen horen, waarvoor dan 10 minuten extra tijd is vereist.

Bijzondere aandacht vragen klagers voor de uitzending van Radio Mas van 31 januari 2014, waarin mr Sulvaran verklaart dat de email van de voormalige deken van 14 januari 2014 blijk zou hebben gegeven van *"de afkeuringswaardige mentaliteit van een persoon die etnische zuiveringen wil toepassen in haar organisatie, in het Engels bekend als "ethnic cleansing", praktijken die werden werden toegepast in Rusland en Nazi Duitsland."*⁴

Deze verklaring toont eens te meer aan dat verweerders in hun bejegening van de persoon van de deken alle grenzen hebben laten varen en hun uitlatingen haar aangaande hebben doen ontaarden in de hetze als bij klachtschrift gesteld.

Hierbij zij opgemerkt dat verweerders in hun persbericht van KFO van 29 januari 2014 (gevoegd bij hun verweerschrift) op identieke wijze spreken over etnische zuivering en nazi praktijken, een persbericht waarvan verweerders bij verweerschrift expliciet aangeven daar onverminderd achter te staan.

Op één van de door klagers bij klachtschrift aangehaalde AD krantenartikelen waarin uit een KFO persbericht wordt geciteerd (AD 30 januari 2014, bijlage 8 klachtschrift) gaan verweerders in hun verweerschrift specifiek in, namelijk het artikel met daarin door het AD correct verwoord de volgende passage:

³ **Disk 1_File 5_U_14016085006_140116090006_C023_Sulvaran 0:30_00:11:** "Caroline Fieviez ta un makamba desgrasiado rasista anto korupto"

Disk 1_File 5_U_14016085006_140116090006_C023_Sulvaran 0:30_00:11: "Ami ku Chester ta bai saka awe un kominikado kaminda e tin ku sinta regt paso e tin di bai fo'i den orden anto e tin ku bai fo'i Korsou mes tambe.ta un plan hopi makabro e tabata tin. e ta pidi Wilsoe, un yu di Korsou pa kopera kune pa "hoba" (mi no ke usa e otro palabra) otro yu di Korsou anto esei ta e karta ku e la skibi"

⁴ **Disk 2_File 11_U_140131091047_C023_Sulvaran, 05:50_07:10:** "..... nos ta kla pa tur tipo di konfrontashon.....ta tempu pa nos impone respèt..... bo no por ta den nos pais anto bo ta manda karta ront pa bisa pa benta Sulvaran etc i amigunan di Sulvaran atras ya nan no por vota den reunion di orden di abogado. Un karta asina ta duna muestra di 2 mentalidat, un mentalidat korupto anto un mentalidat rasista. Pa tur hende sa ku mi ta sali hopi pa e abogadonan Yu'i Korsou esnan mas hoben anto mi ta bisa kosnan ku nan tambe lo ke bisa paso mi tin 60 anjami ta independiente den tur aspekto..... anto na un sierto momentu a base di un selekshon etniko paso ke eksklui nos ku ta papia e mesun lenga anto ku ta pertenesa na mesun kultura e intenshon tabata pa eksklui e grupo aki den loke mi ta yama un selekshon etniko pa evita ku e Yu'i Korsou lo a bai vota den e reunion na mi favor. E mentalidat aki mentalidat repudiabel ta tipiko pa un persona ku ke praktika saneamentu etniko, na Inglés ta bisa "ethnic cleansing" den su organisashon. Praktikanan asina ey tabata eksisti na Rusia i Alemania nazi"

“Ons wapen in deze strijd is onze vrijheid van meningsuiting. Maar als de consensusrijks wetten en het financieel toezicht niet van tafel gaan, dan kan dit van het ene op het andere moment omslaan in geweld. *Want dan is geweld nog de enige mogelijkheid om onze ‘dingen’ terug te krijgen*”.

Bij klachtschrift is de door verweerders gedane oproep aan de deken om het liefst spoorlags Curacao te verlaten als intimiderend en persoonlijk bedreigend aangemerkt, vooral ook in de context van genoemd citaat dat naar mening van klagers neerkomt op een dreigen met - dan wel oproepen tot geweld.

Ten verweere is door verweerders bij verweerschrift aangevoerd dat aan genoemde AD berichtgeving relevante context zou hebben ontbroken daar het AD onvermeld laat de uitlating in het betreffende KFO persbericht (bijlage 5 verweerschrift) dat de strijd tegen de consensusrijks wetten een oorlog is zonder bloed en dat [verweerders] in deze conflictsituatie [hun] vrijheid van meningsuiting als fundamenteel wapen gebruiken.

Naar mening van klagers doet deze relativering door verweerders echter niets af aan het intimiderende karakter van genoemde passage en de voor de eenvoudige verstaander centrale boodschap van verweerders, zijnde dat indien de bloedeloze strijd zonder resultaat blijft, geweld als enige optie overblijft om het politieke doel te bereiken.

De juistheid van deze interpretatie vind bevestiging in na 30 januari 2014 door verweerders gedane uitlatingen, waarbij zij persisteren in hun intimiderend taalgebruik en hun speculeren op geweld, onder meer op 31 januari 2014, wanneer mr. Sulvaran voor Radio Mas verklaart *“dat iedereen ver weg moet blijven uit hun buurt”*⁵, en *“dat 4 februari (dag ALV) het begin markeert van een sociale revolte welke enkele stations zal passeren om de mensen te laten merken dat wij geen etnische selectie accepteren in dit land”*⁶.

Dat de escalatieve revolte als aldus door verweerders gepredikt naar hun uitlating noodzakelijkerwijs in geweld dan wel andere onrechtmatigheden zou kunnen resulteren vindt bevestiging in een op 4 februari 2014 door mr Eustatius bij de demonstratie voor Avila gehouden toespraak, waarin hij verklaart dat zij degenen die zich tegen hen hebben opgesteld *“zullen afrekenen, op de een of andere manier, omdat zij geen enkele wijze uitsluiten”*, onder toevoeging *“Wij gaan eerstens netjes, maar als je niet wilt luisteren dan zullen wij het op een andere manier aanpakken”*⁷, en de verklaring

⁵ **Disk 2_File 11_U_140131091047_C023_Sulvaran; 09:45_09:56** :bosnan niun no por afekta nos kredibilidat den nada nos por karga tur konsekwensia paso nos no ta depende di bosnan anto bosnan tin di keda leuw for di nos tambe.....

⁶ **Disk 2 File 11_U_140131093047; 01:00_01:50**; dia 04-Feb ta marka inisio di rebuelta popular ku ta bai tin diferente stashon..... .. pa nos laga e hendenan lipara ku no ta asepta selekshon etniko den e pais aki un di nos meta tambe ta pa lucha pa e Yu'i Korsou tin mas posibilidat di hanja trabou riba e merkado laboral den abogasia ta kana kontrola tur kaminda pero den tur sektor riba Jamaikino – Dominikano pero aparentemente den sektor aki tin hopi Hulandes Europeo ta traha

⁷ **Youtube_Anthony Eustatius 02:12_02:30**; e dekanu ku a hiba un tirada kontra Peppie a disdi di tuma su retiro. Esnan ku a posishona nan mes kontra bo, nos lo kaba ku nan; di un manera of otro, pasombra mi no ta eksklui ningun manera. Mi ta bai nechi prome, pero si bo no ke tende nos ta bai otro tambe.

van mr Sulvaran van 5 februari 2014 op Radio Mas gedaan dat hij staande de ALV naar buiten is gegaan om de mensen te kalmeren, onder toevoeging *“dat het nog niet het moment is om boel over hoop te halen”*⁸.

Wat klagers betreft tonen voornoemde feiten onomstotelijk de juistheid aan van de bij klachtschrift getrokken conclusie dat verweerders dreigen met - dan wel oproepen tot geweld.

Als hiervoor op een aantal plaatsen al geconstateerd, nemen verweerders in hun verweerschrift van de bij klachtschrift gestelde uitlatingen over de Deken en de Orde geen woord terug, sterker nog, zij herhalen deze uitlatingen, en doen daar zelfs nog een flinke schep bovenop.

Zo zetten verweerders op pagina 6 Verweerschrift de Orde nu neer als een “kartel” met “een personele invulling vrijwel uitsluitend uit het buitenland”, “dat ook een eigen vreemde taal hanteert”, met een “institutioneel gesloten kringmystiek”, welke mystiek zou worden onderhouden, onder meer door, ik citeer opnieuw “een beperkte toegang tot de beroepsgroep, waarbij sprake is van irrationele selectiepraktijken (selectie vaak op basis van sociale en / of etnische afkomst)”.

Deze bij verweerschrift gedane uitlating bevestigt de bij klachtschrift getrokken conclusie dat verweerders, met een voortdurend en ongegrond beschuldigen van zowel de deken als de Orde van etnische selectie, onder typeren van de Orde als Europees gedomineerd, ondemocratisch en koloniaal, niet anders kunnen beogen dan het opzetten van groepen tegen elkaar, met name ook binnen de Orde, daarmee het aanzien van de advocatuur, alsmede de advocatuur zelf, grote schade berokkenend.

Onnodig verdacht makende, grievende, en op de persoon en dus intimiderende en bovendien op de tweedracht gerichte uitlatingen vinden we in het verweerschrift ook op andere plaatsen terug, onder meer waar verweerders spreken over:

- een corrupte bovenlaag van deze samenleving die in het algemeen zou worden begrensd door een raciale lijn (bladzijde 8 verweerschrift);
- voormalig deken mr. Frielink als spin in een - door verweerders verzonnen - web (bladzijde 13 Verweerschrift);
- rechters van Europese afkomst als juristen met hun koloniaal karakter, die altijd voor Europese collega rechters op de bres zullen springen, waardoor zij zich onaantastbaar kunnen wanen (pagina 27 Verweerschrift);
- uw Raad die niet integer zou zijn wanneer uw Raad enige straf mocht opleggen daar dit niet anders dan de uitkomst zou kunnen zijn van uw eigen “persoonlijke en politieke opvattingen of normen en waarden in de meningsvormen”.

⁸ *Disk 2_File 21_U_140205131102_Sulvaran_02:06_02:09; mi tabata ke pa e prome be ku nos sali tin ordu..... . mi a bai pafo pa splika i kalma mi hendenan evita mal uso di alkohol ku ainda no ta e momento pa pone e luga aki ariba abou*

Dat verweerders de rechterlijke macht aanhoudend op onnodig verdacht makende en grievende wijze als koloniaal en corrupt typeren, en zelfs als gericht tegen 'het volk' van Curacao, vindt verdere bevestiging in de uitzending van Radio Mas van 23 januari 2014 waarin mr Eustatius verklaart dat *“zowel het OM als het Hof van Justitie allemaal deelnemen in het machtsnetwerk van de gevestigde orde, de oligarchische orde, samen met Nederland tegen het volk van Curacao, Zij zijn allen, instrumenten. M.a.w. ik vertrouw ze niet voor 100%; en zeker niet de laatste tijd met de overheersing door Nederland via de Rijkswetten waardoor wij op autonomie hebben ingeboet en achter zijn komen te liggen. M.a.w. een koloniale macht speelt haar rol over ons heen. (...) zij zijn instrumenten in dat netwerk (...)”*⁹.

Tegelijk met de indiening van hun verweerschrift bij uw Raad, hebben verweerders het verweerschrift doorgestuurd aan de pers. Daarmee zijn de bij verweerschrift gedane uitlatingen tevens in het openbaar gedaan.

Bij schrijven van 6 juni 2014 aan uw raad hebben klagers de gronden van hun klacht met de door verweerders bij verweerschrift gedane uitlatingen aangevuld.

Daarbij verzoeken wij u thans ook om ook de door verweerders in deze procedure gedane uitlatingen ambtshalve in uw oordeel te betrekken.

Tuchtrechtelijke norm en maatstaf

Over de in deze te hanteren maatstaf thans het volgende.

Verweerders overtreden met hun uitingen de Gedragsregels 1 en 3 welke voorschrijven dat de advocaat het vertrouwen in de beroepsgroep niet dient te schaden en zich niet onnodig grievend uitlaat. Ook schenden zij de eed of belofte die zij hebben afgelegd bij hun beëdiging als advocaat betreffende respect voor de rechterlijke macht. Waar zij met geweld dreigen is hun handelen ronduit onrechtmatig.

Aan verweerders kan worden toegegeven dat de Gedragsregels niet de status hebben van formele of materiele wet. De Gedragsregels belichamen echter wel hetgeen binnen de advocatuur

⁹ **23-JAN-2014_EUSTATIUS_DISK 1_FILE 6_U_140447085009_01:00_03.59** kaso Tromp/
KFO_ref_rektifikashon _ Manera e kaso ei a kondusí, teknikamente nan no por gané. Si bo analisa defensa di esun i defensa di e otro anto reakshon di e hues na momento di e seshon, bo tin ku saka e konklushon ku nan no por gana e kaso ei. Pero mi a mira mas kaso si ku a yega di bai den e mesun forma ku e hues ta posishoná di un forma, pero despues ta bin un desishon komplemente otro; anto e desishon ei ta sali for di e netwerk di e komunidat aki ku ta hunga un rol aki. **Pasombra ami ta bisabo ku mi ta kere ku tantu Ministerio Publiko komo Korte di Hustisia tur ta forma parti di e netwerk di e poder di e orden estable sí, e orden oligarkiko, huntu ku Hulanda kontra pueblo di Korsou. Nan tur ei, ta instrumento nan ta.** Ken men di, mi no ta konfia nan 100%; anto sigur no ultimo tempu kaminda tin dominio di Hulanda via di e Rijkswetnan ku nos a perde autonomía anto kai atrás. Ke men di, ta un poder kolonial ku ta hungando riba nos. anto nan ta instrumento di e netwerk ei

betamelijk wordt gevonden. Als zodanig dienen zij mede leidraad te zijn voor de tuchtrechter bij de beantwoording van de vraag of sprake is van een misslag of inbreuk als bedoeld in artikel 20 Advocatenlandsverordening. Verwezen wordt naar Raad van Appel 18 december 2003, H 18/03, waarin dit door uw Raad woordelijk zo is gezegd.

Niet in dispuut is dat artikel 20 Advocatenlandsverordening in een voldoende concrete bij de wet voorziene grondslag voorziet als bedoeld in art. 10 EVRM om onder meer in het belang van de bescherming van de goede naam beperkingen te stellen aan de aan een advocaat toekomende uitingsvrijheid (vgl. Hof van Discipline 21 mei 2010, zaak 5626, ECLI:NL:TAHVD:2010:YA0639).

De door verweerders gedane uitlatingen en gedragingen kwalificeren naar onze mening bovendien strafrechtelijk als smaad, groepsbelediging en aanzetten tot haat, discriminatie en/of gewelddadig optreden (zie onder meer artikel 2:60 wvsv en verder). In casu biedt dus ook het strafrecht wettelijke grondslag voor beperking van de aan verweerders toekomende uitingsvrijheid. Ter illustratie wordt onder meer verwezen naar de uitspraak van de rechtbank Zeeland-West Brabant van 19 november 2011 waarin werd geoordeeld dat sprake was van belediging in de zin van het strafrecht door een advocaat die een rechercheur tijdens een verhoor "sukkel" had genoemd. Of de uitspraak van de rechtbank Den Haag van 5 maart 2013 waarin het benoemen van een politieagent als crimineel door een bekende Nederlandse journalist (Misha Kat) als smadelijk werd geoordeeld.

De maatstaf aan de hand waarvan de vraag dient te worden beantwoord of verweerders hun uitingsvrijheid hebben overschreden is in verschillende jurisprudentie te vinden en blijkt buitengewoon bestendig. Verwezen wordt ondermeer naar de beslissing van 12 december 2012 in de zaak 12-145A van de Raad van Discipline van Amsterdam dat daarin oordeelt:

"Art. 10 EVRM geeft ook advocaten vrijheid van meningsuiting. Het is hun toegestaan in het openbaar commentaar te leveren op de rechtsbedeling, maar hun kritiek mag zekere grenzen niet overschrijden. Een advocaat zal zich bij kritiek op rechters en ambtenaren tot zakelijke kritiek moeten beperken en hij mag niet het gezag van de magistratuur of de advocatuur ondermijnen. De door het EHRM in de zaken Steur (EHRM, NJ 2004, 554), Schöpfer (EHRM, NJ 1999, 711, m.nt EJD) en Veraart (EHRM 2006, NJ2007/368) ontwikkelde normen zijn in dit verband maatgevend".

Derhalve geldt dat voor het functioneren van de advocatuur advocaten in hun betrekkingen met de rechterlijke macht de nodige voorkomendheid in acht dienen te nemen, overeenkomstig de door hen op grond van artikel 3 van de Advocatenlandsverordening afgelegde eed of belofte dat zij "eerbied voor de rechterlijke autoriteiten" zullen betrachten. Daarbij is in Gedragsregel 3 vastgelegd, dat de advocaat zich in woord en geschrift niet onnodig grievend dient uit te laten. Voorts geldt dat in Gedragsregel 1 is bepaald dat een advocaat zich zodanig heeft te gedragen dat het vertrouwen in het beroep van de advocaat of zijn beroepsuitoefening niet wordt geschaad. Deze regel wordt gehanteerd als algemene kapstokbepaling waaraan het optreden van een advocaat wordt getoetst. In dat verband wordt ook verwezen naar paragraaf 51 van het veel in vergelijkbare zaken geciteerde Veraartarrest:

“The Court has had occasion to point out that although advocates too are entitled to freedom of expression, the special nature of the legal profession has a certain impact on their conduct in public, which must be discreet, honest and dignified...”¹⁰

en paragraaf 29 van het Schöpferarrest:

“Regard being had to the key role of lawyers in this field, it’s legitimate to expect them to contribute to the proper administration of justice, and thus to maintain public confidence therein.”

E.J. Dommering schrijft in zijn noten in de NJ bij onder meer de zaken Steur en Veraart dat een advocaat zich bij kritiek op rechters en ambtenaren tot zakelijke kritiek moet beperken, dat stevige negatieve waardeoordelen een voldoende feitelijke basis moeten hebben, dat een advocaat best kritisch mag zijn op het functioneren van de rechterlijke macht of het openbaar ministerie maar zich moet onthouden van persoonlijke aanvallen, dat bij opzettelijke belediging de grens van wat eventueel nog zou mogen in ieder geval wordt overschreden en dat kritiek op de rechterlijke macht natuurlijk mag, maar dat deze het gezag van de rechterlijke macht of de advocatuur niet mag ondermijnen.

In de zaak Morice tegen Frankrijk (EHRM no 29369/10) heeft het EHRM op 11 juli 2013 geoordeeld dat de Franse overheid artikel 10 EVRM niet heeft overschreden door een advocaat te bestraffen wegens uitlatingen die die rechters verweten had dat zij niet onpartijdig en eerlijk waren. Het Hof heeft vastgesteld dat de advocaat zich niet beperkt had tot feitelijke mededelingen over het handelen van de rechters, maar die feitelijke mededelingen gepaard liet gaan met waarde oordelen die twijfel zaaiden over de onpartijdigheid en oprechtheid van de rechters. Het EHRM meent dat het bestraffen van dergelijk gedrag niet in strijd is met artikel 10 van het EVRM.

Bij de beoordeling van de reikwijdte van de uitingsvrijheid van een advocaat, maakt het voorts verschil of hij uitlatingen doet in een procedure dan wel - als in onze klacht aan de orde - daarbuiten. De speciale status van advocaten geeft hen een centrale positie in de rechtsbedeling als bemiddelaars tussen het publiek en de rechterlijke macht. Het is daarom gerechtvaardigd van advocaten te verwachten dat ze bijdragen aan een juiste rechtsbedeling en aldus het vertrouwen van het publiek in een juiste rechtsbedeling handhaven.

Anders dan verweerders lijken te veronderstellen is hun uitingsvrijheid dus niet absoluut maar brengt, zoals in artikel 10 lid 2 EVRM tot uitdrukking is gebracht, plichten en verantwoordelijkheden mee.

¹⁰ Identiek: Hof van Discipline Den Haag 16 december 2011 met overweging omtrent de vraag of de vrijheid van meningsuiting kan worden beperkt voor advocaten: “Zulks ligt mede besloten in de door het EHRM gegeven norm inhoudende dat de bijzondere aard van het juridisch beroep meebrengt dat het optreden van advocaten in het openbaar en dus ook ter zitting, discreet, eerlijk en waardig dient te zijn”

Daaraan zij toegevoegd dat uit artikel 17 EVRM volgt dat in het geval de door het EVRM gegarandeerde vrijheid wordt misbruikt dat aan elk beroep op artikel 10 in de weg zal komen te staan en lid 2 daarvan irrelevant wordt.

Van zodanig misbruik is volgens artikel 17 EVRM sprake indien de betreffende uitlatingen er op zijn gericht om de door het verdrag vastgelegde rechten en vrijheden te niet te doen, bij voorbeeld door in te gaan tegen door het verdrag gegarandeerde waarden van in het bijzonder “tolerance, social peace and non-discrimination”.

Daarvan is naar mening van klagers in casu sprake daar waar verweerders stellen dat er alleen maar vrienden en vijanden zijn en geen neutraal gebied, het een kwestie is van domineren of gedomineerd worden, dat hun gevecht er een is van macht, zij zich op tweedracht gericht discriminatoir uitlaten, en zij een escalatiemodel prediken met als laatste “station’ de omslag naar geweld indien hun doeleinden niet met andere middelen worden behaald.

Eveneens anti-democratisch en strijdig met de tolerantie, sociale vrede en non-discriminatie die het EVRM tracht te beschermen achten wij het feit dat verweerders als bij uitstek pleitbezorgers van hun eigen vrije woord, zodra zij op weerwoord stuiten of, als vanwege de onderhavige klachten, de maatregel dreigt, zij daarop steevast reageren met intimidatie en de persoonlijke aanval onder op denigrerende en / of insinuerende wijze typeren van betrokken personen en instanties als Europees, racistisch, koloniaal, crimineel of bij voorbaat corrupt.

Aan de hand van voornoemde maatstaven concluderen wij dat de uitlatingen van verweerders onbetamelijk zijn in de zin van artikel 20 Advocatenlandsverordening, in die zin dat de door verweerders aan de persoon van de voormalige deken(s), de Orde, en de rechterlijke macht gedane uitlatingen elk zakelijk karakter ontberen en de grenzen overschrijden van de vrijheid van meningsuiting van een advocaat, op zodanige wijze en in die mate dat verweerders geen beroep toekomt op artikel 10 EVRM, althans zij de grenzen overschrijden van de hen volgens artikel 10 EVRM toekomende uitingsvrijheid.

Nader over de verwijten aan de Deken en de Orde

Het klachtschrift kent als conclusie dat verweerders zich onnodig grievend en krenkend en bovendien ongegrond en onzorgvuldig uit hebben gelaten over de voormalige Deken, dit naar aanleiding van de Dekenklacht, en de afwikkeling daarvan.

In dat verband is binnen de Orde ter sprake gekomen een interne email van de Deken gericht aan de vice-deken met inhoud als in ons bezwaarschrift genoemd.

Dat de door verweerders naar aanleiding van de betreffende email getrokken conclusies onzorgvuldig zijn is bij klachtschrift gesteld en aangetoond: in bedoelde e-mail van de Deken is nu eenmaal geen racisme, ook niet op etnische grondslag, te lezen. Desondanks hebben beklagden, vele malen, ook in het openbaar en voor de verschillende media, hun ongefundeerde beschuldiging daarvan herhaald, ook bij verweerschrift.

Het voorgaande neemt niet weg dat ook wij van mening zijn dat de betreffende email vragen oproept en terecht tot alv agendapunt is geworden, teneinde de deken daarover te kunnen bevragen. In haar email van 16 januari 2014 bericht het bestuur hierover de leden als volgt:

“Ook het bestuur onderschrijft dat over deze zaken debat moet kunnen worden gevoerd. Dat debat draagt alleen maar bij aan het goed functioneren van de Orde. Ook het bestuur heeft de gebeurtenissen van de afgelopen dagen in overweging”.

Aan debat over ook deze email heeft de Orde dus alle ruimte geboden. Voor de suggestie van verweerders als zou de Orde zich in deze kwestie ondemocratisch hebben getoond is dus geen enkele grond.

Het feit dat over de kwestie op een door nota bene het eigen kantoor van 2 van de verweerders aangevraagde algemene ledenvergadering zou worden gesproken, heeft verweerders er op geen enkele wijze van weerhouden om tot op de dag van de algemene ledenvergadering – en ook daarna - op buitengewoon beledigende wijze tegen de persoon van de Deken van leer te trekken. De meest grievende van deze uitlatingen (door verweerders, in ieder geval meesters Sulvaran en / of Peterson, onder de leden van de Orde per e-mail verspreid en in diverse media gedaan) zijn;

- *“Fiévez is een miserabele, racistische en corrupte makamba” (...);*
- *“dat met figuren, die de innerlijke rot bezitten, die jij ten toon hebt gesteld, geen zeeën te bezeilen zijn, welke rot eigen is aan achterbakse racisten, zoals jij getoond hebt er een te zijn”;*
- *“we roepen je dan ook zeer dringend op om per onmiddellijk je ontslag als deken in te dienen en, het liefst spoorlags, zowel de orde als Curaçao te verlaten. Voor racisten, zoals jij, hebben wij hier in Curaçao geen plaats”;; Rot op!!”;*
- *“dat wij, begin februari 2014, een vergadering zullen beleggen om te geraken tot de oprichting van een integere vereniging van advocaten, waarin er geen ruimte is voor racisten en andere corrupte figuren, zoals jij, de huidige deken, die ook de orde heeft gecorrumpeerd”*
- *Dat de Deken “openlijk etnische segregatie en dus ook institutioneel racisme” praktiseert, en tot slot;*
- *“de afkeuringswaardige mentaliteit van een persoon die etnische zuiveringen wil toepassen in haar organisatie, in het Engels bekend als “ethnic cleansing”, praktijken die werden werden toegepast in Rusland en Nazi Duitsland”.*

Deze woorden zijn op zichzelf beledigend en hebben bovendien geen ander doel dan de eer en en goede naam van de Deken in persoon, aan te tasten. Kwalijk is bovendien dat verweerders hun uitlatingen hebben gedaan zonder dat de Deken over haar besluiten en handelen was gehoord, en zonder dat de leden zich over haar hadden kunnen uitspreken. Voor het aanzien van de Orde achten wij het ook fnuikend dat vooruitlopend op de ordevergadering verweerders de Orde ondemocratisch, corrupt en racistisch en wat diesmeer zei, noemen, daarmee de integriteit van elke bij de Orde betrokken advocaat en de Orde zelf in twijfel trekkend. Het spreekt vanzelf dat het aanzien van de Orde en de advocatuur hierdoor zeer ernstig is aangetast.

Genoemde uitlatingen, alsmede in dat verband de oproep van verweerders aan hun achterban om *“bij de vergadering van de Orde van Advocaten bij het Avila Beach Hotel aan de Penstraat, je walging te tonen voor deze racist”* onder toevoeging dat daarbij *“confrontaties niet uit de weg [zullen] worden gegaan”*, laten geen andere conclusie dan dat verweerders met hun gedragingen en uitlatingen hebben getracht om een democratisch proces binnen de Orde te ondermijnen. Genoemde oproep, welke tevens te verstaan is als een dreigen met - dan wel oproepen tot geweld, heeft er in ieder geval toe geleid dat een aantal leden er van heeft afgezien om op de alv te verschijnen om zijn of haar stem uit te brengen.

Voor wat betreft de onnodig op de persoon gerichte uitlatingen aan het adres van de Deken, de Orde en de Rechterlijke macht wijzen klagers nog op Raad van Appel 18 oktober 2004, H16/03 waarin de Raad oordeelt dat het algemeen aanvaard is binnen de beroepsgroep dat onnodig grievende uitlatingen steeds achterwege dienen te blijven, dat wil zeggen uitlatingen die het belang van de zaak redelijkerwijs niet dienen maar (kennelijk) slechts gebruikt worden om te grieven, dan wel, naar de advocaat behoort te weten, slechts dat grievende effect hebben. In casu laat zich niet anders concluderen dan dat verweerders de woorden Europees, etnische zuivering, racist, koloniaal, en corrupt, onder toevoeging van bewoordingen als *“Sodemieter op”*, *“rot op”*, en *“crimineel”*, aanhoudend denigrerend en intimiderend gebruiken, om maar niet te zwijgen over typering van rechters - verwijzend naar Europees Nederlandse afkomst - als *“landgenoten – juristen, met hun koloniaal karakter”*.

In dat verband zij ook verwezen naar Hof van Discipline Den Bosch 16 december 2011, waarin de klacht met betrekking tot het vergelijken van een advocaat- generaal als *“Furchtbare Jurist”* gegrond werd verklaard.

Voor ons staat vast dat verweerders met genoemde uitlatingen niets anders kunnen hebben beoogd dan om betrokkenen persoonlijk te raken. In ieder geval behoeft het wat klagers betreft geen betoog dat gedaagden zich naast het zich onnodig grievend uitlaten over de Deken in persoon, zich ook onnodig grievend over de Orde als geheel hebben uitgelaten door volstrekt ongegrond de Orde te typeren als corrupt, racistisch en ondemocratisch. Daarmee hebben verweerders evenzeer ook het vertrouwen in de advocatuur ernstig geschaad, een afbreuk die is bevestigd in de door demonstranten bij de door verweerders georganiseerde demonstratie bij het Avila Hotel tegen de deken en de leden van de Orde op borden getoonde teksten als *“Rasistanan, Bai!, Bai!, Rasistanan”*.

Ten overvloede willen klagers ten aanzien van de volstrekt ongegronde en vals misleidende uitlating van verweerders als bij verweerschrift gedaan als zou de Orde een op etniciteit gericht deurbelid voeren, specifiek verwijzen naar Raad van Discipline Den Haag, zaak R.4212/13.110, ECLI:NL:TADRSGR:20913:203. Hierin ging het over de volgende uitspraak van een advocaat ten aanzien van het personeelsbeleid van de orde van advocaten:

“De laatste keer dat ik bij u op het bureau was viel mij namelijk het gebrek aan etno-diversiteit en het melanine-deficit op bij de Haagse Orde. Het zou mij verheugen als u iemand in de gelederen heeft ingehuurd voor het nobele werk bij de Orde die behoort tot de Nieuw-Nederlanders. Wellicht kan dit

de eerste schuchtere stap zijn om uiteindelijk de etnische silo waarin uw Orde zich thans in heeft ingegraven, in gruzelementen te slaan.”

Over deze uitlating oordeelde de Raad dat deze ongegrond en ongepast was en dat de betreffende advocaat zich dusdoende had uitgelaten op een wijze die een behoorlijk advocaat niet betaamt.

Voor de goede orde: verweerders zijn er heel goed van op de hoogte (onder meer als bestuurder dan wel commissielid zijn zij langdurig en intensief bij de Orde betrokken geweest) dat er geen enkele sprake van is dat de Orde op basis van sociale of etnische afkomst selecteert en dat degene die door het Hof van Justitie als advocaat is toegelaten op grond van de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van de vereniging lid kan worden van de Orde. Dat een ieder als advocaat tot het hof kan worden kan worden toegelaten ongeacht afkomst is overigens bevestigd in de uitspraak van het Hof van Justitie van 14 november 2006 (zaaknr. Adv. 19/2006) waarbij werd beslist dat een in Suriname geboren jurist als advocaat kan worden toegelaten.

In hun bij verweerschrift gedane beschrijving van de Orde tonen verweerders zich dus volstrekt onoprecht en niet integer, hetgeen opnieuw geen andere conclusie laat dan dat verweerders er moedwillig op uit zijn om ook de Orde te beschadigen.

Uitlatingen niet beroepshalve gedaan?

Verweerders betogen ook dat zij de bij klachtschrift genoemde uitlatingen steeds hebben gedaan in hun hoedanigheid van bestuurder van KFO en niet als advocaat. Afgezien dat dit niet relevant is (ook aan privé gedragingen door een advocaat zijn grenzen gesteld), is dat echter niet zo. In ieder geval in de uitzendingen van Radio Mas als overgelegd worden verweerders steeds geïntroduceerd en gehoord in hun hoedanigheid van advocaat van naam zonder dat verweerders in de betreffende uitzendingen daar ook maar enige afstand van nemen, in ieder geval niet als bestuurder van KFO.

Het publiek zal en kan de door verweerders gedane uitlatingen dus aanmerken als in hoedanigheid van advocaat gedaan en, als zodanig op waarde schatten. Daarbij moet (vgl. Raad van Appel 14 juni 2004, H 1-04) niet onderschat worden welk gewicht het publiek toekent aan de woorden van verweerders omdat zij meer dan bekend zijn als advocaat met een langdurige ervaring. De publieke verantwoordelijkheid van verweerders is daarom groot, vooral ook in de nieuwsuitzendingen van Radio Mas waarin zij onbepakt aan het woord komen, zonder dat Radio Mas daar ooit een kritische vraag of enig weerwoord tegenover stelt, waarbij aangetekend dat Radio Mas zich buiten de nieuwsuitzendingen om ook richt op een jeugdig publiek, waarvan vermoed mag worden dat zij extra gevoelig zullen zijn voor de autoriteit van verweerders.

Daarbij komt dat de aan de Orde zijnde uitlatingen van verweerders volledig betrekking hebben op de advocatuur, de Orde en de rechterlijke macht, het functioneren daarvan en hun relatie daartoe, en er dus voldoende aanknopingspunten met de praktijkuitoefening zijn om, ook al zouden de betreffende uitlatingen buiten de beroepsuitoefening zijn gedaan, dezelfde tuchtrechtelijke maatstaven te laten gelden. Hiertoe verwijzen wij naar Raad van Discipline Amsterdam (28 juni 1999, Advocatenblad 28 april 2000) met overweging: *“Privégedragingen van een advocaat worden alleen dan van een tuchtrechtelijk belang geoordeeld, wanneer het zij er voldoende*

aanknopingspunten zijn met de praktijkuitoefening om dezelfde maatstaven te laten gelden, hetzij de gedraging voor een advocaat in het licht van zijn beroepsuitoefening absoluut ongeoorloofd moet worden geacht. “

Indachtig het tweede deel van deze maatstaf kwalificeren wij de door verweerders gedane uitlatingen als smadelijk, opruiend en op tweedracht gericht, en daarmee als ook absoluut ongeoorloofd. Ook op die grond dienen wat ons betreft de gewone tuchtrechtelijke maatstaven te gelden.

In dit verband wijzen wij ook nog op de uitspraken van de Raad van Appel 17 november 2000 en Raad van Appel 18 december 2003, H15/03, waaruit volgt dat zelfs al zouden de uitlatingen van verweerders zich laten aanmerken als gedaan in privé het tuchtrecht toch geldt voor zover sprake is van min of meer ernstige misdragingen. Ook naar die kwalificatie gemeten achten wij een beoordeling naar de tuchtrechtelijke norm dus op zijn plaats. In geen geval kan het nastreven van politieke doelen de door verweerders gedane uitlatingen rechtvaardigen.

Nader over de door verweerders ingeroepen jurisprudentie

In hun verweerschrift halen verweerders verschillende jurisprudentie aan. De weerleggende reactie daarop is hiervoor, al dan niet impliciet, al gegeven. Omwille van de maximum spreektijd van 40 minuten zal op die jurisprudentie niet nader worden ingegaan. Wel nog een bijzonder woord over de zaak Ezelin omdat verweerders daar een bijzondere betekenis aan menen te mogen toekennen omdat die zaak 1 op 1 op hen van toepassing zou zijn. Van enig vergelijk is echter geen sprake. Van Ezelin stond immers vast dat hij zich niet aan enige onjuiste gedraging schuldig had gemaakt, hij had alleen maar een bord gedragen met daarop “Trade Union of the Guadeloupe Bar against the Security and Freedom Act”. Dienaangaande oordeelde het Europese Hof dat, *“the freedom to take part in a peaceful assembly - in this instance a demonstration that had not been prohibited - is of such importance that it cannot be restricted in any way, even for an avocat, so long as the person concerned does not himself commit any reprehensible* (vert.: verwerpelijk, laakbaar, berispelijk) *act on such an occasion*. Derhalve kan van verweerders worden gesteld dat gelet op hun uitingen en gedragingen het tweede deel van deze overweging, door verweerders bij verweerschrift onvermeld gelaten, juist op hen van toepassing is en daarmee eveneens als norm heeft te gelden.

Conclusie

De ongegronde uitlatingen waarmee de Deken voor racist wordt uitgemaakt en Curaçao spoorlags moet verlaten en “op moet rotten”, de Orde voor ondemocratisch, racistisch en corrupt wordt uitgemaakt, en de rechterlijke macht voor corrupt, crimineel en koloniaal, laten zich aanmerken als, ook naar objectieve maatstaven, onnodig grievend voor betrokkenen, omdat daarmee het vertrouwen van het publiek in de advocatuur, de Orde en een onafhankelijke rechtspraak zonder redelijke grond, althans onnodig zijn beschadigd.

Daarbij laten de door verweerders gedane uitlatingen zich aanmerken als anti democratisch en opruiend en daarmee contrair aan de door het EVRM beschermde rechten en vrijheden.

Al met al zijn wij de mening toegedaan dat de uitlatingen van verweerders onbetamelijk zijn in de zin van artikel 20 Advocatenlandsverordening, en ook op grond van het EVRM inperking rechtvaardigen, alsmede oplegging van een disciplinaire maatregel, immers;

- Verweerders hebben zich publiekelijk onnodig grievend jegens beroepsgenoten en collega's, waaronder de deken, uitgelaten;
- Verweerders hebben zich publiekelijk ongefundeerd, slecht beargumenteerd en opzettelijk tendentieus uitgelaten over de Orde, en met die uitlatingen het vertrouwen in de advocatuur ernstig geschaad;
- Verweerders hebben met hun uitlatingen het vertrouwen van het publiek in een juiste rechtsbedeling ernstig ondermijnd;
- Verweerders hebben zich opruiend uitgelaten op een wijze die geweld propageert, rechtvaardigt of ertoe aanzet, en daarmee de sociale vrede en de politieke stabiliteit in gevaar brengt;
- Verweerders zijn met hun uitlatingen zelfs ingegaan tegen de door het EVRM gegarandeerde vrijheden in het bijzonder "tolerance, social peace and non-discrimination", om daarmee deze vrijheden te niet trachten te doen;
- In ieder geval hebben verweerders met hun uitlatingen de kernwaarden van de advocatuur, waaronder de voor advocaten geldende integriteitsnorm geschonden, en de grenzen van het betamelijke verre overschreden, en het vertrouwen in de advocatuur ernstig geschaad.

Derhalve verzoeken wij u verweerders voor de duur van drie maanden te schorsen, althans een maatregel op te leggen die passend is bij de aard en de ernst van de feiten die zich hebben voorgedaan.

Daarbij geven wij u in overweging dat verweerders van hun uitlatingen niets hebben terug genomen, en, sterker nog, dat zij daarin bij verweerschrift a fortiori volharden en aangeven dat niets of niemand hen daarin kan stoppen, onder blijkeven van de mening dat de gedragsregels en de door hen afgelegde eed of belofte op hen niet van toepassing zijn. Zij hebben zelfs al medegedeeld dat zij weten dat u niet eerlijk over hun zaak zult oordelen. Naar mening van klagers heeft een waarschuwing of berisping daarom geen zin.

Daarbij zijn klagers van mening dat gelet op de intimiderende wijze waarop verweerders tegen elke klacht ageren, een afdoen van deze zaak met een waarschuwing of berisping in de toekomst anderen van een terecht klagen zal kunnen weerhouden.

Al met al zijn wij de mening toegedaan dat de uitlatingen van verweerders dusdanig ernstig van aard zijn, en het vertrouwen in de advocatuur en de rechterlijke macht in zodanige mate hebben ondermijnd, dat niet met een lichtere straf dan 3 maanden schorsing kan worden volstaan.

Derhalve met conclusie:

Tot persistit!

Curacao, 13 november 2014

mr J.A.M. Burgers

mr S. in 't Veld

mr F. Pais – Fruchter

mr B.M. Nagelmakers